

TRIBUNA

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 1/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un rând garson: prima dată 10
bani; a doua oară 15 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicare.

Astfel abonamentele, cât și inserțiile
nu sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat
Escrieri neretracate nu se primesc.

Revizuirea regulamentului și — naționalitățile.

La ce n'a fost bună activitatea Românilor! Nicu nu ne-am mișcat bine și deja spaima s'a desemnat în proporții uriașe în cercurile politice din Budapesta.

Vin Valahii! asta-i strigătul de alarmă și azi mâne și ovricile din Budapesta cu lozinca aceasta își vor adormi seara copii.

D'aci se vede ce sincere erau chemările lor, când pretextau supărarea că de ce stăm în pasivitate și de ce nu intrăm în parlament dacă avem plângeri.

Vin Valahii! asta-i scuza principală și a organelor d-lui Tisza, pentru atentatul său cel mai proaspăt plănit împotriva libertății parlamentare. Cu lozinca aceasta speră să îmblânzească opoziția, ca și cum ai îmblânzi cu carne o feară feroce.

Am arătat zilele trecute cum «*Magyar Szó*» acest canal de scurgere al ministrului președinte, mers'a cu obrăznicia pân'acolo, încât învinuia opoziția cu lipsă de patriotism că-i face greutăți lui Tisza care nu vrea cu revizuirea regulamentului altceva, de cât a împiedica o eventuală obstrucție valahă.

Azi cetim în «*Az Ujság*» organul de care nu se rușinează tocmai ministrul-președinte,

două interviewuri în care două corifei opoziționali se mărturisesc unui colaborator al acestui ziar. Vedem că ambii vorbesc într'altel și despre o eventuală obstrucție a naționalităților, argumentul guvernamental în discuția pasională a revizuirii.

Cleul guvernamental se pare însă că nu prinde.

Eată cum a căutat să se degageze ambii corifei, altfel recunoscuți de arhișoviniști, de greua întrebare.

Polónyi Géza a zis:

„Națiunea nici odată n'a stat în fața unei primejdii mai mari și mai nemijlocite, ca acum. De ceace acum e vorba este mai grav decât orice chestiune de naționalități, pentru-că constituționalismul e în joc. *La o obstrucție a naționalităților nici gândi nu se poate*, nici nu e posibilă una ca asta, pânăce Dieta maghiară se va ține în Budapesta. Fi-va pentru asta la noi remediul coresponzător și fără reviziune de regulament (!) La noi însă e la modă a aduce în nex știrbirea libertăților cu chestiunea naționalităților“.

Szederkényi Nándor a zis:

„Amicii ideii de înăsprire a regulamentului se provoacă adesea la aceea, că de arme tari e nevoie pentru strivirea eventualei obstrucții a naționalităților. Cumințenia asta este absurdă. Raportul de forță dintre partidul guvernamental și opoziție și opinia publică a țării, esclude din capul locului *posibilitatea*, ca atâția deputați naționaliști să ajungă în parlament încât să facă și obstrucție. O ipoteză aceasta, care nu poate fi luată

în serios. Tocmai de aceea putem afirma că atunci când se vorbește de revizuirea regulamentului Dietei, numai de obstrucția partidelor opoziționale actuale, poate fi vorba...

Situația politică actuală este foarte clară. Ear sunt puse în mișcare acele influințe din Viena, cari dela Leopold I încocă își exercită efectele fatale. Asta nu e închipuire, nu fantazia sufletului irita. Experiențe vechi și noi, învățămintele temeioice ale istoriei întăresc necondiționat convingerea, c acele influințe Vieneze, cari slujesc scopurilor „*Monarchiei*“ s'au validat nu numai în trecut și în prezent, ci durere și în viitor vor lăsa să li-se simtă efectele. A lupta împotriva lor, este o datorie patriotică de prima ordine“.

Va să zică libertățile parlamentare și politice sunt numai pentru domni kossuthiști, pentru domni Maghiari, și îndată trebuie arme excepționale când e vorba de naționalități.

Naționalități!... Va să zică totuși există naționalități în Ungaria? Organizări, partide politice pe baze naționaliste nu se pot permite — aceasta ni-se răspunde de câtoroi vroim să ne folosim și noi de drepturi constituționale. Naționalitățile nu formează subiecte de drept, legile nu dau drepturi decât individului aparținând vre-unei naționalități nu naționalități! — a zis ministrul Berzeviczy mai deunăzi.

Dacă deci nu naționalități ci indivizi ai naționalităților vor pătrunde în Dietă, — acceptând formula lor — de ce acum

CRONICA.

M'am născut și eu în lume,
Nu ca Venera, — din apă,
Nici din creștetul lui Joe,
Ci, ca lumea să mă 'ncapă,
Eu m'am intrupat în forma
Unui cronicar de acuma,
Și-mi încep acum povestea,
Cum se cade, la *Tribuna*.
Rog deci doamnele și domni,
Rog gentile doamnișoare,
Ca odată 'n săptămână
Să-mi acorde ascultare.
Am să 'ncep dar azi povestea
Trebilor ce sunt în lume,
De-or fi vesele, ori triste,
Eu le voi numi pe nume.

La o mare depărtare,
Peste țări îndepărtate,
Peste mări adânci ca bezna
Neamurile privesc toate...
Și așteaptă, tot așteaptă
Intimplarea anunțată

De de mult, că astădată,
Dupăce cuprins, e jurul,
Va cădea și Portarthurul.
Japonezii-s oameni vrednici;
La muscali: e vai și chin!
Când deodată ca din senin
Vine uimitoarea veste,
Ne surprinde, că zdrobește
Pe Japoni Kuropatkin!

Și că nu e cel mai tare
Cel Kuropatkin, în lume,
Se încearcă s'o arate
Ungurilor chiar anume,
Unul, care „mână tare“
De cei slabi e poreclit,
Iar pe nume-i zice Tisza,
Și premier a fost sfetit.
Pusu-și-a de gând dar Tisza
Botnița să pregătească
Vorbăreților din dietă,
Cetei kossutho-fiască.
Și cel „tare“ nu-i chiar tare,
Ci mai mult șiret e el...
El gândește, chibzuiește,
Socotește chiar astfel:
„Dacă botnița 'ntroduc
Astazi eu în parlament,

Vor să urle contra mea
Cel din stânga. Sacrament!
Dar le astup eu gura iar
Cu vr'o — piele de valah,
Și-i conving de gândul meu,
C'ar fi „vai“ și ar fi „ah“,
De șoveni, de noi de toți,
Cu cel de-azi regulament,
La alegeri de-or veni
Și români în parlament“.
Și problema-i rezolvată
Ca pe azi și ca pe mâni;
Ce-o mai fi vedeă-vom iarăși,
Cealalte săptămâni.

Și pe când la noi în țară
Treburile stau așa,
Din apus, de peste mare,
Vine veste — alt ceva.
Ci că vorbitorul mare,
Care în picioare-i lung,
După care, la putere
Cei-ce-l vor și astăzi plâng,
La America fruse,
Se dusese pela „frați“;
Dar slovaci destui găsise,
Ș'unguri foarte deserați.
Ș'a vorbit acolo tare,

Cel mai excelent profesor și medic îl recomandă ca remediu cu efect

contra morburilor de plămâni, afecțiunilor organelor de respirație, precum: bronhită cronică, tusă convulsivă, și mai ales este recomandat Convalescenților după influență. — Sirolinul promovează apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtează tusa și flegma și face să înceteze asudarea de noapte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacii să capătă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca fie-care sticlă să fie provăzută cu firma de mai jos

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Șvițera).

Sirolin

și în potriva acestora măsuri excepționale? Aceasta este egala îndreptățire?

Ori cum o întoarceți, stimați șovinisti de atâtea nuanțe, cu apucături și întortocheri, vă ies ghiarele din sac și nu e nu mai chestie de timp să vă desvălim lumii și să vă arătăm în deplina nuditate a scopurilor voastre perverse.

Disolvarea Societății „Petru Maior“. Ni se comunică din Budapesta vestea de necrezut, că guvernul e pe calea disolva societatea „Petru Maior“. Ori cât de temerară ar fi idea în sine, dela guvernul acesta la toate ne putem aștepta. Esterminarea noastră pe toate liniile — iată ce vedem la fiecare paș al guvernului. Ce mai așteptăm deci?

Alegerea dela Cohalm.

— Articol venit din afară. —

La Cohalm, într'un cerc cu o bravă populație românească, muncitoare și iubitoare de progres, s'a făcut zilele trecute alegere de protopop. Preoții și mireni cu dreptul de vot, membrii în sinodul și comitetul protopopesc, s'au prezentat la urnă, dar văzând că dintre candidați lipsește acela, pe care ei și-l desemnaseră de viitor conducător, s'au retras cu toții, împrăștiindu-se pe la căminurile lor. Comisarul consistorial a trebuit să-și adune actele și să se întoarcă la Sibiu, ca să relateze faptul metropolitului Consistorului. Astfel cercul Cohalmului continuă a fi deocamdată orfan de protopop, sau *văduvit* cum să zice în terminii oficiali, iar poporul se află în ferebere.

Sunt deci două cazuri, cari merită să ne ocupăm de ele.

S'au provocat sciziuni și neliniște într'o parte a românismului care merita cu atât mai multă laudă și încurajare, cu cât este împrajmuită, dacă nu strînsă cu cleștele, de două naționalități inamice și totuși este zilnic învinovățită de a cutropi pe Sași și Maghiari. A aduce zarvă într'o asemenea re-

giune, înseamnă a munci contra intereselor noastre specific naționale.

În al doilea rând s'a dat o dovadă de batjocorirea constituției noastre bisericești. E întâias dată când prin obstrucțiune se zădărnicește o alegere de protopop.

Faptul prezentând destulă gravitate, am căutat informațiuni și am văzut că populația din Cohalm a ajuns într'o serioasă neînțelegere cu Inalt Preasfințitul. Să resumăm puțin întreaga afacere.

Protopopul Mircea se pensionează din cauze de infirmitate. Tractul se declară vacant și în urma concursului, preoții se hotărăsc a pune candidatura unui fiu al tractului lor. E un preot tânăr pe care-l vor ei, unul din cei mai culti ai actualei generații eșită din Seminarul sibiian. Candidatul are și studii academice, are merite pentru starea culturală și economică a aceluși ținut, e un spirit organizator și de inițiativă, cu un cuvânt bărbat de ispravă și mult promițător. Pe deasupra e absolut popular în tract, deci cerut și voit de toată suflarea.

Singurul care s'a împotrivit acestei candidaturi a fost Mitropolitul. Pentru ce? Mister! Ba nu e tocmai mister. Inalt Preasfinția Sa ține să înzestreze tractul cu un protopop vechiu din altă parte, ca astfel să se mai ivească o vacanță. Dictator cum este, Mitropolitul ține să-și impună voința Sa și cere tinărului candidat să renunțe.

Conflictul e gata. Alegătorii se văd isbiți în drepturile lor constituționale. Se văd terorizați de șeful bisericii lor. Schimbul era cât se poate de inegal, căci un conducător străin, care e și bătrân, nu putea să înlocuiască un element viguros cum era candidatul cel tânăr. Obstrucția era deci o demnă revoltă, un strigăt justificat în contra teroarei de sus.

Este, în adevăr, de mirat, de mirat ce se întâmplă în anii din urmă cu alegerile de protopopi în Ardeal. *E o continuă rotație*; se la unul și se trimite într'un cerc vacant, pentru a fi înlocuit cu altul. Un joc primejdios acesta, care dă de gândit tuturor credincioșilor bănuitori și obișnuiți a vedea în

asemenea cazuri vecinice și nedesmințite interese familiare sau materiale ale capului bisericii ortodoxe.

Datoria Mitropolitului nu este să expună tractele la continue mișcări electorale, nici să se opună orbește unei candidaturi îndreptățite și, cum e cazul cu Cohalmul, unui bărbat distins, care ar face fală și centrului din Sibiu. Și iarăș nu poate fi în interesul bisericii ca să se facă o primeneală în sensul ca în scaunele protopopești să șadă ruini, ear forțele capabile să fie înăbușite. Continuându-se sistemul de a se călca în picioare voința credincioșilor și drepturile ce le acordă pravila cea măiastră a lui Șaguna, părintele Meșianu îndepărtează dela biserica ce păstorește cele mai bune elemente ale neamului și astfel punctele cele negre în activitatea Sfinției Sale se sporesc.

Aceste și alte câteva întâmplări ne fac să ne gândim dacă n'ar fi bine să reluăm din nou discuție asupra administrației fostului episcop al Aradului. În Ardeal nu este ziar care să se ocupe de soarta bisericii ortodoxe, — căci „Telegraful“ nu poate să eșercite nici un control în astă privință. Nemulțumirile însă cresc zilnic și credeam a face un serviciu mare insistând asupra lor. Alegerea din Cohalm este foarte instructivă. Vom profita de ea a discuta și alte chestii.

Ardeleanu.

Persecuțiunea „Tribunei“

An, pe vremea asta, ne-a fost trimis dl Tisza vorba pe un satelit al său, deputat guvernamental, să ne schimbăm ținuta și să ne moderăm tonul, altfel ne nimiceste fără cruțare. Par'că dela noi depindea s'acceptăm o formă mai blândă de combatere și nu dela actele sale de guvernament.

Dl Tisza, s'a ținut de cuvânt. Două luni în urmă dela amenințarea ce ne-a trimis, ne-am și trezit deodată cu trei procese politice în cărcă.

D-aci 'ncolo, cu iuțeală ne mai poeminită în anele judecătoriilor ungurești,

A vorbit cu patos mare,
Ducând gloria maghiară
În cea depărtată țară.
A vorbit, c'acasă-l bine
(N'a spus că pentru bogății)
Ș'anglușii erau gata
Să-l creadă pe unguși frați,
Frați în sfânta libertate,
Care și-a găsit lăcaș
Într' executori de dare,
Botnițe și jândăraș,
Între secetă și foame,
Între ciucuri *nemțeti*,
Unde dela drepturi spune
Nemaghiarului: *mész ki!*
Și marețul Apponyi
E serbat de presa'ntregă
Ungurească dela noi
Când din „lumea nouă“, dragă,
Flueră... venind'napoi.
Și găsește 'n astă țară
Ceea-ce i s'a gătit,
Botnița ce-o făurește
Pișta cel mai iscusit.
E nalt cel Apponyi, vlăjdan;
Dar premier n'o fi — sârman!

Orî credeți că am isprăvit,
Stimabili cetitori
Cu patrioții de cinstit,
Ce de curând au isprăvit
La treburi, — hărăburi?
O nu, mai este-un minunat,
Un om tare pogan,
La multe afaceri mai isteț

Ca ori-ce — Iugojan...
Și vreți să știți numele lui?
E Ioachim Muntean!
Ajută-mi Muză, ca să-l cânt
Pe ăst fără prihană,
Bun chiar și'n tunul muscălesc,
Cătană de pomană.
De dascăl ce e, românesc,
Și confesional,
S'ar bucura ori și ce nat
Să n'ăibă 'n așa hal.
Se laudă că-i ungușit
La inimă și mațe
Biserica-i e „mașteră“,
Că-l rabdă, 'i ține 'n brațe.
O neam mareț și minunat,
Nepoți de-ai lui Traian!
Lumină este între noi,
Un Ioachim, beban.
Și Beba n'a ajuns Paris,
Ba nici Ōs-Budavár?
Dar nu-i sfârșit.
Va face el pe plac la cei
Ce-adună renegați, mișel,
În jurul lor, la procopsit,
Pentru un os ce l-au primit
De ros, sfrăgit.
Dar de tipuri cam așa,
Ce-au mai fost la Lipova,
L'adunarea dascălească,
Umblând să se procopsească,
Mai vorbi-vom altă-dată...
Și rămân, slugă plecată!

Cronicar.

Schițe dela „Astra“.

Inteligența.

Era multă și frumoasă; au trecut decenii de când metropola Banatului n'a văzut atâtea minte și inimă românească la un loc, ca acum; bătrânii oțeliți în lupta grea a vieții naționale, tinerii înfocați, însufleșiți de idealul mareț al progresului neamului, au venit cu toții ca prinos să aducă cultură poporului românesc, din patru unghiuri ale țării. Tot ce avem mai bun, floarea neamului nostru, și-a dat întâlnire la Timișoara.

Poporul.

Măndru-i Doamne, și ție drag să-l privești!
Fălnic ca bradul ce nu se pleacă, sprinten în mișcări, vioiu la privire, și cetești din ochi firea senină și deșteaptă cu care l-a înzestrat Dumnezeu. Din Coșteiu și Tievaniu, Giroe și Chișoda, Ghiroda și Mosnița, și încă alte sate frumoase românești, grăbit-a poporul la Timișoara să-și vadă conducătorii, cari pentru dînsul muncesc și cheltuesc, și acest popor conștiu de sine, lipit este acum de noi, și noi de dînsul, căci popor și inteligență una suntem — neamul românesc. La banchet deputatul nostru dietal, Dr. Vlad, bine a făcut că și-a ridicat paharul întru fericirea opiniei. Despre acest popor, slujbași înalți de ai împăratului și regelui, văzându-l, cuprinși de admirare ziceau: acestora este viitorul!

Să trăiești brav popor românesc!

procesele au trecut prin toate formele, ajungând deja — în scurte câte-va luni — la stadiul pertractării.

Azi i s'au inmanuat redactorului nostru Sever Bocu, autorul articolelor, citațiile dela președintele curții cu jurați din Oradea-mare, punându-se termen de pertractare pe zilele de 26 și 27 Octombrie st. n. a crt.

În 26 Octombrie se va pertracta articolul „Tribuna“ apărut în numărul nostru de Crăciun și învinovat pentru agitație împotriva națiunii maghiare și articolul „Un fibirău nebun“ ce se refera la faimosul fibirău din Sân-Miclăușul-Mare, Hadffy cu numele, învinovat pentru vătămarea de onoare. În 27 se va pertracta articolul „Dezastre“ apărut în Nr. 181 al „Tribunei poporului“ învinovat pentru instigare la rescoală.

Deodată cu citația i s'a comunicat acuzatul și lista tribunalului și a Curții cu jurați.

Tribunalul va fi compus: *Millye Gyula* președinte, *Dr. Szentlélek László* și *Korn Lajos* juzt votanți. Jurați sunt. *Ordinari*: *Schenker Mihály*, *Palóczy Károly*, *Széli Kálmán*, preot ref. *Dr. Vállner Ödön*, *Aron Salamon*, *Zsigmond Ferencz*, *Kálmándi Mihály*, *Dr. Rosenthal Mór*, *Dr. Reiner Albert*, *Kiss Lajos*, *Tomcsányi Sándor*, *Ullmann József*, *Balogh Döme*, *Steiner József*, *Sipos Orbán*, *Dr. Váradi Miklós*, *Berkes Bertalan*, *Rórsavölgyi László*, *Beöthy Lajos*, *Bauer Nándor*, *Reinle Gyula*, *Pásztor Lajos*, *Biró Imre*, *Voszka Ferencz*, *Ceresnyés Albert*, *Kubányi Kálmán*, *Iakabfi Lipot*, *Szilágy Ernő*, *Berányi Béla*, *Moskovics Mór*, *Suplenți*: *Király Zigmund Kezdődi Gyula*, *Kajétán József*, *Szabó Károly*, *Valaszka János*, *Tirschel Gyula*, *Tóth Imre*, *Künstler János*, *Feldmann Adolf*, *Masziay Sándor*.

Redactorul nostru se va prezenta având apărător pe *Dr. Ioan Suciu*.

Planurile primului-ministru Tisza.

«Die Zeit» scrie cu privire la planurile d-lui Tisza următoarele:

În Ungaria a început războiul parlamentar și punctele în litigiu în jurul cărora s'a

dezlănțuit furtuna sunt aceleași ca și mai înainte: sporirea contingentului recruților și revizuirea regulamentului Camerei. Se pare însă că acum nu e vorba de proiectele militare și că toată discuțiunea se va învîrta asupra chestiunii revizuirii regulamentului, adusă la ordinea zilei de către contele Tisza în scrisoarea adresată alegătorilor săi din Ugra...

Contele Tisza e dator Curții, dinainte încă de a fi numit ministru, o sporire a numărului recruților, și o sporire însemnată. Datoria aceasta trebuie în sfârșit să o plătească și probabil că e zorit să o facă repede. Dar el știe foarte bine că, astfel cum e compus acum parlamentul, nici nu e de gândit să ceară aprobarea unei astfel de cereri. Prin urmare Camera trebuie dizolvată și pentru aceasta e nevoie de un motiv foarte puternic. A se prezenta Camerei cu noul proiect militar și dacă rezistența obstrucțiunii ar crește, să dizolve parlamentul, aceasta ar însemna să dea, în viitoarele alegeri, pentru partidele opoziționiste, o armă foarte bună de agitație, și a pune partidul guvernamental într-o situație nefavorabilă. De aceea proiectul militar trebuie rezervat pentru un parlament nou, mai bun, ear cel vechiu și rău trebuie enervat, înfuriat încăpăținat printr'un alt obiect de discuție — și făcut astfel copt pentru dizolvare. Pentru aceasta se potrivește de minune revizuirea regulamentului Camerei. Ea mai prezintă apoi avantajul că silește partidele opoziționiste să întrebuinteze mijloacele de luptă cele mai extreme numai pentru o chestiune de principiu, să întrebuinteze obstrucția numai pentru a face obstrucție — întocmai ca o mașină goală ce se învîrte, gâfâc, zuruic, face larmă mare, fără ca în realitate să lucreze ceva.

Planul de campanie al contelui Tisza e, așa dar, clar și evident. Și apoi omul acesta războinic, coborât dintr'o familie cu vechi experiențe în facerea alegerilor, are în mână un tezaur de război, a cărui bogăție garantează o campanie strălucită. Noul baron ungar sunt așa de platnic! Un ministru însă, care are la dispoziție atâția bani, trebuie să dizolve și să facă alegeri, coste ele cât ar costa. Revizuirea regulamentului, pe care o propune, va face să turbeze și pe cei mai blânzi. S'ar putea presupune că contele Tisza nu urmărește de cât acest efect, că nu caută de cât un motiv de dizolvare, fără a crede el însuși în realizarea proiectelor sale...

Contele Tisza umblă să prindă deodată doi iepuri: dizolvarea Camerei și revizuirea regulamentului. Nu se știe dacă va izbuti. Sigur este însă că lupta între partidele ungare va reîncepe de acolo de unde a pornit: dela sporirea contingentului recruților.

Războiul ruso-japonez.

Victoria Japonezilor.

Telegramele de azi toate vestesc o mare victorie a Japonezilor asupra Rușilor în apropierea minelor de cărbuni dela Yantai. Rușii au fost siliți să părăsească pozițiile luându-o la fugă deșordonată și urmăriți de către Japonezi. Perderile Rușilor sunt colosale: 37.000 soldați acoper câmpul de luptă.

Londra, 14 Octombrie. Toate semnele de până aci arată că *Kuropatkin* a pățit o rușine mare cât nu se poate spune, cu planul său de a despresura *Port-Arthurul*.

Berlin, 14 Oct. Din Petersburg i-se vestește lui *Berliner Tagblatt*, că *divizia generalului Miscenko* a fost atinsă de o mare catastrofă. Rușii au suferit colosale pierderi în lupta din cinci zile. Perderile lor sunt evaluate la 37.000 soldați.

Din străinătate.

Din Franca. E încă în memoria tuturor dificultățile ce le-a avut guvernul francez cu episcopii din Laval și Dijon pentru nesupunere la legile civile. Deoarece episcopii *Geny* și *Nordez* s'au dus la Roma și au făcut act de supunere *Papei Piu X*, guvernul francez a destituit pe amândoi prelați. În schimb Vaticanul le-a răsplătit alipirea lor de biserică.

Astfel ex-episcopul de Laval primește o pesiune de 8000 franci din budgetul papal, iar *mgr Nordez*, după ce va sta câteva timp într'o mănăstire, va fi numit canonic sau la catedrala din Roma, cu leafă de 10.000 franci, sau la una din cele patru Basilici tot din Roma, cu leafă de 600 franci pe an.

Comitetul.

Zelosul director al despărțământului Timișorii, *dl E. Ungureanu*, bine a zis, că este compus din cei mai chemați bărbați a conduce spre bine destinele poporului românesc; oameni cu minte luminată și cu vederi largi, când îi vedeai pe tribuna înălțată, îți venea să crezi că te afli în fața unui areopag de savanți europeni. Fie-care membru meșter în ale sale: bărbați de ai bisericeii și școalei, de finanțe și economie, istorie și filosofie, jurisprudență și literatură, dinșii toți s'au pus cu dragă voe în slujba poporului românesc. Dă-ne Doamne mulți de aceștia!

Ședințele.

Era un parlament adevărat; președintele, *dl Leményi*, lapidar în enunțarea concluzelor, raportorii obiectivi și aprofunși, oratorii conchiși și buni. Relevăm un cas hazliu: raportorul *Dr. Braniște* taie în carnea vie a despărțământelor neglijente, când colo *dl Onișor* îi arată că despărțământul Lugojului a cărui secretar este tocmă *Dr. Braniște*, n'a ținut nici chiar adunare generală de trei ani încoace, nici n'a făcut raport comitetului central.

Clerul.

A fost bine reprezentat: doi canonici, doi directori seminariali, mai mulți protopopi și preoți de ambele confesiuni. Știu ei toți, că mai întâi sunt Români, apoi preoți de a-i răsăritului sau apusului, și bine e așa, un Dumnezeu au, în aceeași limbă slujesc, aceiași popor îl păstoresc. Vie viscol de urgie, nu perii tu neam românesc, cât timp ai preoți de aceștia!

Prelații.¹⁾

Pătrunde acum penișoara mea până în fundul călimarului cu cerneală neagră, căci nimeni nu se bucură de ceea-ce trebuie să scrii.

Da, prelații noștri! Par'că dâșii n'au nimic cu cultura poporului român și par'că „Astra“ le este lor Hecuba. Capete încoronate, dâșii ar trebui să împodobească marele sfat cultural al poporului românesc, căci splendoarea coroanelor lor acestuia au să o mulțamească; au absentat însă și de astădată cu desăvârșire dela serbările focarului nostru cultural; bătrânul metropolit din Sibiu și coetanul său episcop din Caransebeș și-au adus cel puțin în scris aminte de „Astra“, tinerii episcopi din Arad și Lugoj însă — doară pentru că sunt vecini cu Timișoara — nici habar n'au avut de turma lor adunată aici sub devisa culturii românești, (deși comitetul aranjator i-a invitat prin deputați speciali). Ar trebui acești prelați să i-a exemplul dela prelații străini, cari

¹⁾ În interesul adevărului reproducem din „Biserica și Școala“, privitor la absentarea *P. S. Sale Episcopului I. Papp* următoarele explicări:

„La „Astra“ în Timișoara s'a făcut vorbă de lipsa prelaților noștri dela adunarea generală, special a *P. S. Sale* Domnului nostru Episcop *Ioan I. Papp*. Iată de ce a trebuit să lipsească Episcopul nostru dela adunarea generală a „Astrei“ (Sfințirea bisericeii din Târnava). A plecat să adune oile cele ispitite de spiritul timpului, cum e socializmul, anabaptismul și a. că mai mare lipsă aveau acele suflete de mângăere și întărire decât florea inteligenței române, însăși insufletită de idealurile naționale.“
Nota Red.

știu să fie adevărați apostoli ai culturii lor naționale. Sau li-e frică de reversal? Un lucru e sigur; dacă și mai departe vor hesita să conlucre pentru popor cu noi, ușor se poate întâmpla să se vadă orii dâșii fără turmă, orii turma fără dâșii. Primiți această răspundere Preasfinții Părinți?

Cei rătațiți.

Au fost și de aceștia. Inimoiși membri ai comitetului aranjator și-au pus toate forțele în serviciul cauzei; au luptat cu greutatea marl și cu — intrigile unor existențe de briganzi, cari pe față, dar nu în internul lor, se numesc de ai noștri, suflete negre cu inclinări perverse; îi vedeai în sala de ședință cu capetele plecate și privirile posomorite, veniți de silă ca să-și spele cumva rușinea de pe obraji. Și acești oameni, cari au fost și ei chemați să conlucre cu ceilalți Români de bine din Timișoara, au crescut și trăesc de pe popor, se îngrășe și îmbuibă, viața li este pântecule, poporul și cultura lui — nimic.

Slavă Domnului că neghină de aceasta puțină avem; dar și câtă este trebuie boicotată pe toate liniile și cu toate mijloacele de cari dispunem, și dripită ca puil de șarpe.

Concertul.

A fost ca nici odată.

Artă perfectă clasică, nu pentru streini — cum scrie „Drapelul“ — ci pentru noi, Români, cari doar și noi iubim ce e perfect.

Situația Românilor din Bucovina.

A apărut acum de curând o broșură foarte interesantă intitulată „Situația politică a Românilor din Bucovina“. Ca român bucovinean, dl Zelea Codreanu, profesor la gimnaziul din Huși, s'a crezut dator a ține o conferință asupra acestei broșuri.

Iată un scurt rezumat al acestei conferințe făcut de corespondentul nostru din Huși:

Conferențiarul face în trăsături generale istoricul răpirei Bucovinei, care s'a îndeplinit printr-o serie de trădări și asasinat. Patria română a pierdut astfel cel mai frumos colț al său.

La 1776 sub Maria Terezia, Bucovina a fost ocupată 3 ani militarmente. În acel timp unii politicieni austriaci cereau independența Bucovinei, alții însă au fost de opinie ca să se încorporeze la Austria. Planul a fost de a poloniza această provincie românească, pentru-ca să se facă un zid de apărare contra pericolului moscovit.

Din 1778 începe pentru Bucovina epoca jugului galițian. Conferențiarul arată după broșură, cum timp de 64 de ani, Polonii au făcut tot posibilul pentru a ataca independența bisericii. Un singur lucru numai a salvat pe Români: diferența de credință.

Toate actele, chiar cele judecătorești, se făceau în limba română, însă Polonii au reușit a înstrăina familiile românești, prin adăugiri de silabe finale de: uk, vicî, schî, etc.

Așa de exemplu Mitropolitul Silvestru, a cărui bunic s'a chemat Andrei, i-s'a zis Andrievici.

După înființarea fondului bisericesc de către Francisc Iosif, Polonii au deschis porțile Bucovinei conaționalilor lor, scutind pe timp de 50 ani de biruri pe cei-ce se vor stabili într'însa.

Austriacii văzând aceasta declarară Bucovina autonomă și-i dădură o marcă și un tricolor național (capul de bou și culorile românești).

Această stare de lucruri a durat până la 1866, când întemeiându-se Dinastia Hohenzolern în România începe o eră de persecuție contra Românilor bucovineni cari sunt acuzați că ar avea tendinți iredentiste, că tind la unirea cu România.

De aci încolo începe a se centraliza totul la Lemberg și se pun stăruințe pe lângă Rutenii din sudul Rusiei, ca să vină în Bucovina.

Rutenii sosese și sunt cu deosebire protejați. În funcțiunile publice nu se mai numesc decât dînșii, iar Români nu se sistematic înălțurați, impunându-li-se să facă serviciul militar departe, pentru a-și putea uita limba.

Se înființează o mulțime de școli rutene și se însărcinează un oare-care „Căgl“ (profesor u-

niversitar) ca să scrie istoria Bucovinei, care găsește că în toate ținuturile numai Rutenii au copil la școală. Conferențiarul continuând a descrie persecuțiunile la cari sunt supuși Români, arată că majoritatea burselor de ex. se dau numai Rutenilor, ba unii Ruteni studiază chiar pe contul statului român. (Așa e cazul lui Caza, rutean, care studiază teologia). Totuși în războaie totdeauna s'au distins Români, pentru care se și relevă la toate ocaziile reg. 41.

Conferențiarul a emis părerea că ar fi bine să se strângă fonduri pentruca să se împartă Românilor din Bucovina.

Dl Codreanu încheie cu profeticele cuvinte ale cronicarului Miron Costin că: „Dumnezeu nu-și arată puterea către cei mari și îngânfați“, și-și exprimă speranța că va veni și pentru frații bucovineni o vreme mai bună.

Din Bucovina.

Deschiderea Dietei. Alaltăeri s'a deschis Dieta Bucovinei. Înainte de deschidere s'a oficiat câte un „Te Deum“ în catedrala gr. or. și în bisericile romano-catolice și gr. cat. La ordinea zilei a acestei ședințe a fost depunerea jurământului noului mareșal al țării, baronul George Vasilico, a substitutului său și a deputaților.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 15 Octombrie 1904.

— **Dl Ioan Bartolomeiu** a fost ales Mercuri cu unanimitate primar al orașului Caransebeș. Reprezentanța electorală a fost presidată de dl vice-comite Carol Fialka. Contracandidat a fost domnul avocat Fl. Bozgan, dar n'a obținut nici un vot.

— **Premiul „Hillel“** în valoare de 1000 lei, a fost acordat de Universitatea din București dl-ului Alexandru Lepădatu, student al facultății de litere, care a prezentat la concursul pentru obținerea celui premiu, cea mai bună lucrare literară relativă la „Istoria breslelor în România“.

— **Cunoscutul scriitor francez. Leo Claretie**, va veni în luna Novembre în România ca să ție mai multe conferințe în principalele orașe.

— **O federație română în Belgia.** D. Alfons Charpentier, publicist belgian, despre care am

anunțat că a înființat la Bruxelles, un ziar săptămânal intitulat „România“ își propune de a invita în curând, în castelul său din Sarenthem, pe toate societățile și personalitățile române cunoscute în Belgia, spre a pune bazele „Federației generale a Românilor din Belgia“, care va fi o operă de înfrățire și de asistență mutuală.

— **Sacrificiu generos.** Acum o lună miss Anny Warder, institutoare la Chicago, pe când încălzea bucate la o mașină cu gaz i s'au aprins hainele. Stinse focul, dar se alese cu arsuri oribile pe tot corpul.

Ca să scape viața maestrei lor 15 școlari din „Austin Public Scholl“ și alte 10 persoane amice ale ei, se învoiră să sacrifice o parte din pielea lor pentru a da epidermă care să se aplice peste arsurile maestrei.

Devotament american.

— **Rectificare.** Intr'o corespondență publicată în Nrul 184 al „Tribunei“ s'au strecurat câteva șire cari ating susceptibilitatea amicului nostru Dr. Aurel Oltean. Regretăm c-au fost trecute de noi cu vederea. Îl asigurăm pe amicul nostru de considerația și stima ce i-o purtăm.

— **Budgetul francez.** Comisia bugetară s'a întrunit azi după amiază pentruca să termine lucrările sale și a permite astfel Germaniei de a aborda discuțiunea bugetului încă pe la începutul sesiunii.

„**Rumänische Lieder**“ este titlul unei reviste ce apare la 1 și 15 a fiecărei luni în Lipsca, și care cuprinde traduceri din poezii românești cel mai însemnați.

Ultimul număr cuprinde traduceri din Bolintineanu, Alexandri, Eminescu, Vlahuță, Coșbuc și Traian Demetrescu.

— **Starea regelui saxon.** Acum se scrie din Drezda, starea regelui saxon s'a schimbat în spre rău. Regele respiră greu și alimentațiunea este anevoioasă.

— **Alteța Sa archiducele Iosif**, cum se anunță a scris o carte asupra folosirii ierburilor la curele kneippiane. Această carte în curând va apărea în editura lui Wunderling din Regensburg. Ilustrațiunile sunt făcute de ducesa *Clementina Margareta Turn-Taxis* care este fiica archiducelui autor. Această carte va apărea în cinci limbi în 60 fascicule continuative și va avea 230 ilustrațiuni colorate.

— **Vizita regelui Petru la Sofia.** Din capitala Bulgariei se vestește, că pe baza informațiilor din loc competent guvernul sârb și agentul diplomatic bulgar

S'a scris mai mult despre lipsa corului. În Timișoara nu există cor, ear aducerea unui cor mare și frumos, constător din 80—100 persoane, cum este d. e. cel al Lugojului, ar fi fost împreună cu multe cheltuieli, ear d-nii arangeri își vor fi gândit, că mai bine să verse mii de coroane în cassa „Asociațiunii“, decât în cea a căilor ferate, sau în punga hotelierilor. Iar cei ce au venit în frumosul Banat cu dorul de a auzi vre-unul din vestitele coruri, să nu fie prea supărați, e adevărat că avem multe coruri, dar să fim sinceri, câte din ele sunt, ale căror prestațiuni au o valoare artistică.

Cele mai multe sunt numai un fel de dresură, și nici nu poate să fie altfel, fiindcă nu sunt compuse de lamura societății, ci de oameni cari muncesc din greu, meseriași, țărani, a căror cultură și pricepere musicală nu poate fi suficientă. Prin aceasta nu voesc să detrag nimic din valoarea educativă a corurilor, ca muncă spirituală nobilitătoare, ci voiesc să constat numai, că pin număroasele coruri bănățene puține ar fi fost chemate să se producă în concertul timișorean, iar pentru a înigheba o imposantă emulare de coruri, cum a fost cea dela Lugoj în 1896, e necesitate de un aparat colosal, care la Timișoara nu stă la dispoziție.

Programul a putut fi monoton și plictisitor pentru cei ce iubesc numai „cucuruz cu frunza n sus“.

Să nu fim prea șovinisti, ci aprofundați în studiul artei generale, să ne creăm și muzica clasică românească.

Până când însă compozitorii nostri nu vor fi mai mănoși, până nu vor mai exista mai

multe compoziții naționale de concert, diletanțele și diletanții noștri vor fi constrinși, ca și până acum, să-și compună repertoriul în parte preponderantă din bucăți clasice — internaționale, cum este arta înșasă.

Bine că n'au fost internaționali și cei ce s'au produs, cum s'a întâmplat deunăzi la un concert românesc în Reșița, unde toți soliștii aveau nume streine.

La concertul timișan d. e. au debutat patru foste eleve ale școlii „Asociațiunii“ ale căror prestațiune au format un nou mărgăritar în colanul cultural al acesteia.

Petrecerea cu dans.

Nimeni n'a voit să fie, și totuși a fost — bal. Ca pungile părinților și soților să nu fie espuse la prea mari asalturi, în anii din urmă s'a luat obiceiul a nu mai aranja bal ci petrecere cu dans la ocazia aceasta. Intenție bună — dar fără efect. Cu puține excepții laudabile, vedeai totdeauna o emulare a toaletelor de bal. Să introducem de obligator frumosul nostru costum național la petrecerea „Astrei“! S'ar sprigini industria națională și s'ar cultiva mândrul nostru port, ear româncețele noastre ar fi și mai răpitoare decât în toaletele moderne.

Canalia.

Imbibați de duhul răutății, și cuprinși de histeria șovinismului, n'au putut simbriași presei străine să ne dea pace. Dat-au alarm, sbie-

rat-au în gura mare că au venit românii să prăpădească pe unguri și țeara ungurească. Cel păcătos tremură și de umbra celui drept, așa tremură și ei chiar și de umbra noastră. Ci-că am rupt și aruncat afară steagurile ungurești, și n'am vorbit ungurește. Nu, zău, căci doar Români suntem, și nu Unguri. Ce ar zice dumnealor, dacă cineva li-ar cere, ca în adunările Kulturgylet-urilor lor, cei mai neaoși Unguri, — talmi și veritabil — să nu vorbească ungurește, ci în limba celorlalte popoare din țeară? Ia, Bauer, das ist was anderes! Dați-ne dar pace Armin Kóbi barátom, și voi toți ceilalți Schreimoritz gheșeftari.

Pentru „Răvașul.“

Vrea să facă critică, e rău cătrănit pe secretarul I. și de când n'a reușit cineva profesor la școala de fete din Sibiu susținută de „Astra“, stă mereu „la postul său de observator.“

Hinc illae lacrimae. E indignat de cele ce s'au zis la adresa prelaților, pe cari îi scuza fiindcă lipseau dela reședințele lor. De unde o ști clarissime „Răvaș?“ Nu ești bine informat. Dar chiar să fi fost așa cum zici D-Ta, scuza e slabă, fiindcă nimănui, nici prelaților, nu le este permis să lipsească dela locul, unde interesele vitale ale poporului nostru ne chiamă pe toți. Aceas vîsă se știe odată pentru totdeauna.

au căzut de acord cu privire la călătoria regelui Petru la Sofia, care va avea loc la 23 c. In capitala Bulgariei sunt proiectate mari serbări din acest incident.

— Logodnă. Aflăm cu plăcere logodna domnișoarei Leontina Marșieu cu Dmonul Ioan Covaci.

Felicitările noastre!

— Necrolog. Corneliu Prostean în numele său și a subsemnaților săi și consăngenii cu inimă frântă de durere anunță cumcă neuitata lui soție resp. mamă *Auroa Prostean născ. Lepa*, în urma unui morb greu și îndelungat în etatea de 22 ani și în al 3-lea an al fericitei căsătorii, în 30 Septembrie (13 Octombrie) la 11 ore noaptea a adormit în Domnul împărtășită fiind cu sfințele Taine. Rămășițele pământești ale scumpei defuncte se vor așeza spre vecinica odihnă Sămbătă în 2/15 Octombrie la 3 ore p. m. în cimiterul gr.-or. român din Lugoj.

Lugoj, în 1/14 Octombrie 1904.

Fie-I țărina ușoară și memoria binecuvântată! Nicolae Prostean, Ana Prostean, socrii. Coriolan Prostean, Cornelia Prostean fiil. Valer Lepa frate. Dr. Octavian Prostean, Dr. Nicolae Prostean cumnați. Maria Postean născ. Spătariu cumnată.

— Acuză în contra tribunalului din Neapole. Un ziar italian nu de mult a scris niște articoli gravi despre tribunalul din Neapole, că ar pune multe afaceri de proces ad acta (adecă pentru bani grei). Vestea dată de acest ziar a îndemnat pe ministrul de justiție să pornească cercetare disciplinară în contra vrednicilor juși. Cum se vestește din Roma, s'a dovedit, că din toate cele scrise de respectivul ziar sunt pure minciuni.

— Prinți și actriță — san infamie rusească. Eroul scandalului, ce vom povesti mai la vale este un prinț cu numele Sviatopolsk-Mirsky și este nepotul actualului ministru de interne rus. Scandalul respective crima comisă de acest aristocrat muscălesc a fost sevrșită deja cu săptămâni de zile înainte de asta, dar grație cenzurii rusești abia acum a ajuns în publicitate. Întâmplarea este următoarea:

În Charcov o actriță a preferit mai mult prietenia unui student decât a prințului, pe care fata îl refuza categoric. Prințul în urma asta s'a supărat afară din cale și s'a hotărât să scape de rivalul său. În societatea mai multor amici de pânura lui aristocrată, criminalul născut s'a dus noaptea la domiciliul actriței, pe care au silit-o sub amenințări cu bătaie să scrie epistolă studentului, și să-l cheme la dansa. După o jumătate de oră bietul student nebănuind nimic a venit la locuința amantei, despre care el presupunea,

Apostrofa presidială a fost expresiunea opiniei generale, de care aceea pe cari îi privește poate vor mai avea parte. Intre multe altele nu-i place „Răvașului“ nici „boarea rece aristocratică“ care ar fi fost la bal; cu toate aceste toată lumea și-a petrecut în voie bună până în zorile zilei. Dacă și noi români ne prezentăm bine înbrăcați și manifestăm o creștere bună, „Răvașul“ află că suntem aristocrați; după logica aceasta să fim noi numai aristocrați, iar „Răvașul“ rămâne democrat. Inchei cu ce am început: cătrana nu-i critică, clarissime „Răvaș“.

Oamenii cari de zeci de ani cercetează adunările generale ale „Astrei“, spuneau că așa adunare imposantă și demnă ca la Timișoara n'au văzut, și au toată dreptatea, căci de nu era așa, nu se năpustia asupra noastră cu atâta furie presa șovinistă și fițuica protopopului Dr. Puticî din Timișoara. Mândri fie conducătorii „Astrei“ de aceste succese, pe cari li-le dorim și pe viitor, iar Timișorenii să aibă mângăerea că bun serviciu au făcut cauzelor culturale a poporului nostru. Să ne revedem cu bine la anul!

El.

că este bolnavă. Atunci sbirii, cari ca niște hoști au pătruns cu puterea nopții în casa unui cetățean pacinic l-au luat pe student și l-au bătut până l-au făcut tot sânge. După asta l-au târât într-o odaie, unde după ce și-a venit în cățva în fire, l-au silit să dea o declarație, că prințul nu i-a făcut nimic. Revoltător de cinice sunt cuvintele acestui bandit, pe care le-a rostit după ce a maltrat în modul cel mai oribil pe iurist:

— De altfel, dacă mă pîrești, nu-mi pasă. Eu sunt prințul Sviatopolsk-Mirsky.

Studentul fu apoi dat afară. Nefericitul abia a putut să ajungă acasă, unde imediat a fost luat sub îngrijire medicală.

Mama lui mîne zi „făcut arătare în Petersburg, dar a fost respinsă cu acuza. A încercat apoi la tribunalul din Charchov, unde un tânăr jude a primit afacerea, dar într'aceea unchiul criminalului a ajuns ministru, și așa afacerea a stagnat, din cauza că judele a fost transpus la alt tribunal. Actrița a fost expulsată de pe teritorul guvernamentului Charchov. Așa se face dreptate în Rusia.

— Profesor palmuit. Profesorul Dr. Lázár Béla din Budapesta a atacat în foaia sa „Magyar Tanügy“ onoarea unei învățătoare. Aceasta, având un frate iurist în Pesta, s'a adresat acestuia cerându-i sfat și ajutor. Dl iurist de nume Bántó Miksa a tranșat afacerea astfel, că a pândit pe Lázár, când eșia dela oră, când apoi l-a tras niște palmeșdravene. Profesorul a răspuns cu provocare la duel, care s'a sfîrșit cu vulnerarea lui Bántó. O icoană plină de deliciu aceasta din viitorul apropiat, când toate școlile vor fi pline de profesori și funcționari ovrei fiind ambii din seminția eroică a lui Israel.

— Glumă fatală. O glumă păcătoasă a fost gluma aceluia care a închis ușa străgeriei din Körpe închizând pe Lazár Orza în odaie. Când Lazár Orza a aflat, că este închis, a început să bată la ușa ear după ce a aflat că nu o mai deschide nimeni, a luat o pușcă din colțul odăii și a bătut cu ea în perețele școlii din vecini, ca să vină cineva să-l lase afară. Pușca a fost plină, s'a slobozit și plumbul a trecut prin mâna stîngă și prin partea de asupra a corpului străgerului Gavril Ioan cauzând rana atât de grea, încât acesta a murit. Poliția a prins pe Lazár Orza dându-l pe mâna judecătoriei din Caransebeș. Gendarmii caută acum pe păcătosul cu gluma. În comună poporul e agitat în cea mai mare măsură.

— Carol Lotz, pictorul maghiar din generația clasică a murit. Cele mai eminente creațiuni ale geniului său sunt frescurile murale din Reduta din capitală, din palatul justiției, din sala de bibliotecă, din sala universitară din Pesta, dar mai ales cele de pe boltitura operei din Pesta reînviind timpul zeilor din Olimp cu figurile alegorice ale muncii și a bucuriei.

— Presa străină și ministrul rus de interne. Ministrul de interne principele Sviatopolsk Mirsky s'a întreținut cu un redactor al ziarului Rusii asupra dărilor de seamă publicate de către corespondenții ziarelor străine în privința interviurilor ce au avut cu ministrul de interne.

Principele Sviatopolsk Misky a declarat ziaristului rus că nu este satisfăcut de acele dări de seamă, deoarece nu i-au reprodus în mod precis declarațiunile sale.

— Nenorocire la o vânătoare. Cetim în „Desteptarea“ din Cernăuț: În 10 l. c. n. pe moșia Dobronăuț a marelui proprietar Buchenthal a fost arangiată o vânătoare de rațe la care a luat parte și consilierul de tribunal Ștefan Grigorovici din Cernăuț cumnatul d-lui Buchenthal. Societatea de patru vânători ajunsă la iazul pe care avea să se vâneze, s'a împărțit în două părți, pe ambele maluri ale iazului. Consilierul Grigorovici a fost apucat-o prin stufăria înaltă a iazului, în care a dispărut, pentru a spăria rațele ascunse. Deodată din stuf zboară o rață, asupra căreia, după cum se comunică, parochul Dracinschi din Dobronăuț, care asemenea a luat parte la vânătoare, a slobozit încărcătura de haliciuri din arma sa. Deodată cu detunătura se auzi și un țipet, țipetul de desperare al d-lui Grigorovici, care a fost lovit cu încărcătura de haliciuri sub ochiul drept și în cap, eșind haliciurile pe partea opusă a capului afară, după ce au trecut prin crierul mic Grigorovici a căzut fără simțiri la pământ și a fost transportat în stare desperată la curtea din Dobronăuț. Medicii a constatat că rănirea este mortală. Consilierul Grigorovici nu

și-a mai venit în simțiri și Mercuri în 12 l. c, a repausat la orele 9 dimineață. Inmormântarea s'a făcut Vineri în 14 l. c. la orele 2 în Dobronăuț.

— „Gazeta Studenților“, este numele unui nou ziar ce apare în București, editat de studenții universitari, și care are să apere interesele studenților. Ziarul apare în fiecare Duminică.

— Atragem atențiunea p. t. public asupra anunțului dlui Pollák Sándor, fabricant de țigle.

— Atragem atențiunea binevoitoare a p. t. public de dame asupra inseratului dlui Hauer Lajos farmacist în ARAD (Pécskai-út).

Dare de seamă și mulțamită publică.

Pentru nefericirii din Rîșca, cărora la 6/19 August le-au ars casele, bucatele și toate zidurile economice, așa că din 100 de familii abia au rămas jumătate neatinsse de foc, am primit prin „Tribuna“ din Arad: 1 întru pomenirea iu bitului și neuitatului Cornel Tamășdan, a) dela dl Vasile Goldiș, secretar consistorial Arad 20 cor., b) dela d-na Ueturia și dl Sava Tamășdan, preot în Pecica 20 cor., c) dela dl Ștefan Tamășdan, preot în Pecica 10 cor., d) dela dl Vasa Tamășdan, proprietar Pecica 10 cor., e) dela dl Petru Tamășdan, proprietar Pecica 10 cor., 2 dela dl Nicolau Hențiu, notar în Seliște, originar din Rîșca, pentru alinarea suferințelor iubiților săi 100 cor. Suma 170 cor.

Aceasta sumă deja la 4 Septembrie n. s'a atribuit următorilor: Hărăguș Ionăș, Nicolae Băca, Aron Grecu, Nicolau Negreiu, Henț Ileana alui Faur Ioan, Henț (Henț) Lazar, Hențiu Indreiu, Anica Pop alui Alexandru Herbeiu, Ioan Hărăguș alui Zaharie, Nicolae Henț alui Visalon, Ignat Hărăguș alui Toader, Nicolae Oprea, Tonția Adam alui Avram, câte 10 cor. suma 130 cor. Tonția Avram, 10 cor. lui Adam Hențiu, student 13 cor., didactul pe 1/2 an și taxa de înscriere 19 cor., tot lui Adam Hențiu pentru cărțile de școală 8 cor. Suma 170 coroane.

Distribuirea s'a făcut în conțelegere cu preotul local Nicolae Flore, considerând îndeosebi pe cei, cari sunt membri ai corului bisericesc. Documentul despre primirea banilor, subscris în ordine, se află la mine și la dorința d-voastră vi-l predau ori când.

Cu plăcere fac cunoscut, că publicul marinos din Zarand n'a rămas indiferent față de acest dezastru. La ordinul pretorului Lázár Farkas din Baia-de-criș, fiecare primărie a contribuit la moment cu suma maximală prescrisă, s'au făcut colecte prin comune, așa că pretorul a distribuit frumoasa sumă între cei nefericiți. „Crișana“ înstituit de economii și credit din Brad a dat tuturor celor, cari au cerut împrumuturi cu percent se-duse: Așa că Rîșcanii îndată s-au și apucat să-și zidească case de piatră și cărămidă și să le acopere cu țiglă. Astfel în locul unui sat vechiu în nerânduială incurând se va ridica o comună frumoasă, zidită după plan.

Brad, 10/X 1904.

P. Oprea.

Felurimî.

— Pedeapsa unui trădător. Generalul George Eberhardt de Hendesdorff, care a predat Francezilor cetatea Haidelberg, în anul 1694, fiind considerat ca trădător, a fost pedepsit foarte aspru. Pe lângă că fiind nobil și cavaler al ordinilor germane, i-s'au luat toate aceste titluri fiind înconjurată această luare de toată prada care se obicnueste la degradări; pe lângă acestea a fost adus apoi într-o cușcă de hengeri și purtat prin fața întregului corp de armată, fiind peste tot locul scuipat și huiduit. Apoi i-s'a spus că era condamnat a fi omorît ca un câne, însă de oare-ce s'au rugat foarte mulți pentru iertarea lui, i-se dă viața, luîndu-i-se însă toată averea și fiind dus în cușca hengerilor până la frontiera țării, unde apoi a fost gonit ca un câne răios.

Iată o adevărată pildă prin care li-se tăia tuturor pofta de a mai fi trădător.

Bibliografie.

4 cor. numai 4 cor.
plus 20 fil. porto postal.

Drepturile și datorințele învățătorilor și învățătoarelor confesionale
scrisă pe temeiul legilor regulamentelor, ordinațiilor, instrucțiunilor, hotărârilor și deciziunilor
principiare

de **Dr. Szabó Mihály**, inspector regesc
tradusă în românește de
Eugen Zaslo, profesor.

„Visuri trecute“.

Un elegant volum de schițe și povești scrise de
cunoscutul scriitor

Alex. Ciura (Simin).

Costă 1 cor.

Să pot primi dela tipografia semn. din Blaj
(Balázsfalva). 390 5-5

ECONOMIE.

Arad, 15 Octobrie.

PREȚUL CEREALELOR.

Piața din *Budapesta.*

— 12 Octobrie.

	kgr.	Coroane.
Grâu	77	— — — — —
Grâu	78	— — — — —
Grâu	79	— — — — —
Grâu	80	10.16—10.17
Săcară	50	7.67—7.68
Orz	50	6.74—6.75
Ovăș I	50	7.33—7.34
Ovăș II	50	— — — — —
Cucuruz		
nou	50	7.41—7.42

Piața din *Timișoara.*

— 12 Octobrie.

	kgr.	Coroane.
Grâu	77	9.60—9.65
Grâu	78	9.65—9.70
Grâu	79	9.70—9.75
Grâu	80	9.75—9.80
Săcară	50	7.30—7.35
Orz	50	7.30—7.40
Ovăș I	50	7.60—7.70
Ovăș II	50	6.85—6.90
Cucuruz		
nou	50	7.55—7.55

Piața din *Lugoj.*

— 12 Octobrie.

	kgr.	Coroane.
Grâu	77	— — — — —
Grâu	78	9.60—9.70
Grâu	79	9.60—9.70
Grâu	80	6.70—7. —
Săcară	50	6.10—6.40
Orz	50	— — — — —
Ovăș I	50	8. — — 8.20
Ovăș II	50	— — — — —
Cucuruz		
nou	50	7.65—7.70

INSERTIUNI și RECLAME.**CIOBAN și NADRA**

măestru zidar diplomat.

ARAD, Deák Ferencz-utca 34 sz.

Avem onoare a aduce la cunoștința p. t. public ziditor, că sub firma de mai sus am deschis

un birou de zidire

Primim tot felul de lucrări de zidit și anume: zidiri noi, transformări de zidiri vechi, construirea de frontispicii cu materie

ori fără materie atât în loc cât și în provincie, pentru garanță de 3 ani.

Primim construirea de planuri, faceri de buget pentru prețuri foarte ieftine.

299

Cu toată stima:

CIOBAN și NADRA.

Se caută un scriitor la o cancelarie advocațională din Arad, care vorbește limba română și maghiară perfect.

Doritorii să se adreseze la adm. „Tri-
bunei“. 397

Prăvălia de fer și deosebite instrumente**Fraților Berta**

(Berta-Testvérek)

Arad, Andrásy-tér 3.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în *ferării pentru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și Meiding de primul rang. Mașine* (sparher) pentru bucătăria de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dulapuri pentru gheață

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vânători. Mopopol de vânzare a coaselor de oțel *Barabás Béla* și a pompelor de stropit contra neronosporei pe lângă o garanță de 10 ani. Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, peneluri și briciuri,

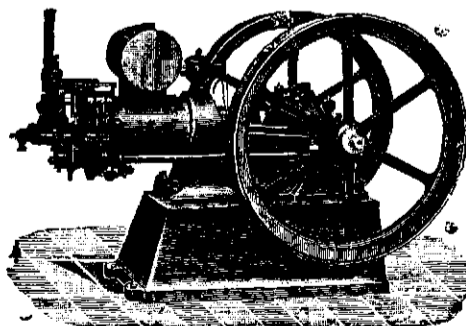
Deposit exclusiv **»AHO«.**

Pe seama ținuturilor sud-ungare unicul deposit al lustrului de argint: VENUS pentru cuptoare.

Comandele de provincie se efectuează pentru prețurile ieftine de zi. 221

Numărul Telefonului 86.

Birou de mecanica și atelier de mașini.
Intreprindere de instalațiuni de gaz și apeducte.

BEER ISTVÁN

inginer privat.

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS, Küttl-tér

Tot felul de instalațiuni de iluminare de ori-ce sistem. deposit de reflectori, instalațiuni de băi și clocete.

Executare specializată de reparațiuni de mașine și cazane. 318

Planuri și bugete gratuite.

Numărul Telefonului 86.

Avem onoare a avizape stim. noastră clientelă, că în 10 Oct. a. crt, am strămutat cancelaria noastră din Strada Salacz Nr. 3 pe piața *Boros-Béni* Nr. 3 etagiul I în casa Szelle József.

Biroul general de informațiuni Arad
Klonda și Szátmáry.

BIUROU PENTRU CLĂDIRI.

Temesvár-Jozsefváros Kossut-utca 6 sz.

STAMER VILMOS

Și măiestru zidar și expertizor jurat primește construirea de planuri pentru zidrie, acordă consilii în ori-ce fel de afaceri de clădire, conduce și supraveghează clădirii; reprezintă fa-355 bricele cele mai capabile de concurs.

Un învățacel absolvat de școala industrială este primit ca practicant.

Igaz Sándor

clasiornice și giuvernieri.

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpăra p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de clasornice și bijuterii.

Valentiny József iun.

croitor.

ARAD, strada Fabian Nr. 12 la colțul stradei Deák Ferencz (Casa Bonts).

Confecționează tot felul de

costumuri, pardesiuri și paletouri

pentru bărbați, pentru prețuri culante din materii indigene și engleze de lână, după croiu modern.

Novitățile pentru sezonul de toamnă a sosit deja și astfel mă aflu în poziția plăcută ca pe lângă prețuri ieftine să corespund celor mai delicate pretensiuni.

Cu stimă: 34

Valentiny József jun.

croitor.

ARAD, Strada Fabian Nr. 12.

Local pentru prăvălie

cu pivnițe și magazine de închiriat în Szászsebes piața mare (Casa Onițiu) Informațiuni la Dr. Elekes Szászsebes.

Sebeș la 11 Octobrie 1904 cu toată stima.

401-8

Dr. Elekes.

Primul institut de artă sud-ungar pentru
— zidirea de altare, de sculptură și de aurit.

Temesvár-Józsefváros, vis-à-vis de claustru.

Atrag atențiunea prea onoratei preoțimii și a d-lor
curatori supremi bisericești, că în atelierul meu pre-
gătesc iconostase noi, altare, scaune episcopice și alte
aranjamente complete bisericești.
Pe iconostas pictez nouă
iconi de artă, afară de aceea
auresc și vâpșesc din nou ico-
nostase vechi. Primesc și vâp-
șitul de biserică. Trimit schițe
de plan gratuit. La dorință
călătoresc la fața locului pe
spesele mele. Recomand icoa-
nele mele de relief, peatră ma-
sivă cu vâpșeală polichronică,
statue sante dela 60—180 cm.
mărim. *Madonna de Lourdes*.
Inima Mariei de 9 ani bogat
aurite cu vâpșeală polichro-
nică.

De present se pregătește
pe seama bisericii din Kesa-
Mare: *Inima sfântă a lui*
Iisus și Madona de Lourdes
în înălțime de 160 cm.

De serviciu prompt și
echitabil îngrijește:

140—52

NAGY NEP. JÁNOS

Temesvár-Jozsefváros, Bonnaz-utca 6 sz. (casa proprie).

Depositul și atelierul de reparare cel mai vechiu de
mașine de cusut și de biciclete în Arad.

Asortiment bogat de

Mașine de cusut Singer

288

Biciclete engleze și de biciclete cu motor

Clopoțel electric și telefon.

HAMMER VILMOS

ARAD, Sabadság-tér 7. szám.

Nr. Telefonului 96.

Dinți

de Vulcanit aurit, recunoscut de cel
bun dentist — și fără cerul gurii.
Conservarea și celor mai răi dinți.
Tragerea dinților cu siguranță anestezie
locală.

Dentist Dr. SCHWENK

Timișoara-Cetate

377

Strada casei de economii Nr. 2.

Stațiunea tramvaiului electric, față în față cu casa de
economii agrară.

Dela 8 ore dimineața până la 5 ore după amiază.

Duminea și în zile de sărbători.

Tuschák Vilmos,

argintar.

310

ARAD, Batthányi-utca 23, I em. 8 ajtó.

Primesc orî-ce fel de lucru aparținător
acestei branșe pentru prețurile cele mai mo-
derate și pe execuțiunea cea mai bună.

SUCCESS GARANTAT!

Birou tehnic pentru zidirea de cuptoare de impregnare

Nr. privil. m. 29.468.

HOLZNER LAJOS

fabrica devapor pentru impregnarea de cărămizi.

LUGOS.

178

Recomand cuptoarele mele escelente pentru tot felul de
cărămizi impregnate pietri fundamentale, de drumuri și de cabel
etc., cari absolut nu permit pătrunderea și isvorirea apei.

Deslușiri, budget, modele precum și materiile necesare
pentru experimentare trimit gratuit.

Institut propriu pentru explorarea de lut străin.

S'a dovedit dd excelent!

KALMÁR JÓZSEF

prăvălie de aparate electrice.

ARAD, Salacz-utca 2.

341

Are în deposit:

bicicle de primul rang

precum și toate părțile constitutive pentru
bicicle, gumă și lămpi de acetylen!

In atelierul său

reparează, transformă și mărește biciclete
cu roate mobile.

Primește emailarea de biciclete în foc, ni-
chelarea părților constitutive de biciclete,
sau orî-ce reparațiuni de felul acesta.

— Condițiuni de plătire favorabile. —

Montează:

telefoane cu incopciare de
cerc orî catrală.

Telefoane mici de case,
instalări de clopoțele e-
lectrice, orî reparaarea
acestora.

— Prețuri culante. —

Are în deposit:

Mașini de cusut SINGER

Mașine cu suveică rotunda sistem Singer
orî mașini de cusut pentru odăi.

In atelierul său

se primesc tot felul de reparațiuni apar-
ținătoare acestei branșe.

Se primesc reparațiuni de mașine de
brodat în rate favorabile lunare.

Nr. Telefonului pentru oraș și comitat 242.

Noroc escelent la Török!!

Incomparabil

priește norocul prăvăliei noastre principale. In scurt timp am plătit mai mult de 17 milioane coroane câștig onorațiilor nostrilor clienți. — Recomandăm deci ca să luați parte la jocul de lozuri (loteria) cel mai norocos din lume. — La loteria ce va urma sub Nr. 15 cu licența reg. ung. eară pe

110,000 lozuri vor cădea 55,000 câștiguri

și se va trage cu totul colosala sumă de

14 milioane 459,000 coroane

in timp scurt de 5 luni.

Cel mai mare câștig la cel mai norocos caz va fi

1.000,000 DE COROANE

Mai departe 1 premiu 600,000, 1 premiu 400,000, 1 à 200,000, 2 à 100,000, 1 à 90,000, 2 à 80,000, 1 à 70,000, 2 à 60,000, 1 à 50,000, 1 à 40,000, 5 à 30,000, 3 à 25,000, 8 à 20,000, 8 à 15,000, 36 à 10,000 coroane și alte multe; cu totul 55 000 câștiguri și premit

în suma de 14 milioane 459,000 coroane.

$\frac{1}{8}$ los ver. fl. — 75 sau 1.75 cor. | $\frac{1}{4}$ los ver. fl. 1.50 sau 3— cor.
 $\frac{1}{2}$ " " " 3— " 6— " | $\frac{1}{1}$ " " " 6— " 12— "

Lozurile le trimitem cu rambursă sau prin trimiterea înainte a sumei. — Planurile oficioase gratis — Comande pentru lozuri veritabile cerem

pâna în luna Octomvre 24 a. c.

a se trimite cu încredere, la noi 391

Török A. és Társa

CASĂ DE BANCĂ în BUDAPESTA.

Cea mai mare negustorie de lozuri din patrie. — Prăvăliile negușătoriei noastre supreme de lozuri sunt:

Centru: Teréz-körut 46/a. Filiale: 1. Váci-körut 4/a.
2. Muzeum-körut 11/a. 3. Erzsébet körut 54/a.

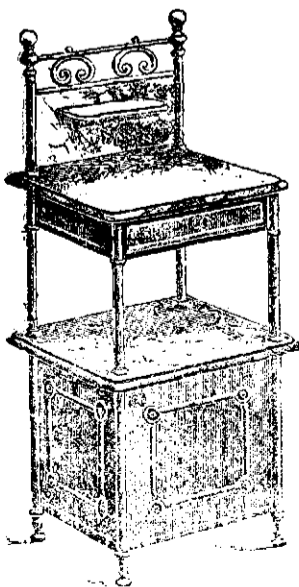
Cuponul de comandă se taie. Banca Török és Társa, Budapesta.

Rog pentru mine a se trimite I. clasă de bilete pentru loz. reg. ung. cu planul de jos officios.

Suma în coroane | Vă rog a o rambursa. | ce nu
o trimit cu mandat postal. | convine se
o dau în bilete (bancnote, timbre) | șterge.

Adr. corectă

Fabrică de mobile în Arad.

Am onoare a atrage binevoitoarea a tențiune a m. on. publică asupra

fabricei mele de mobile

aranjată în

Arad, colțul străzilor Deák Ferencz și Lázár Vilmos,

unde se pregătesc patură de fer, mese, dulapuri pentru lavoare, cărute pentru copii executate în modul cel mai artistic. Cu începerea sezonului recomand moderatul de căldură pentru cuptoare, care le am în vânzare pentru prețuri culante și executate foarte cu gust.

Fac la comande noi și provăzute cu gravuri și desemnuri după cerere. Hotelierilor, cafegiilor și proprietarilor de localuri de vară recomand filegoriile mele și scaunele mele de grădini fabricate proprii. Se primesc reparatură de mobile, politură și vopsire de nou.

Recomandându-nă binevoitorului sprigin al on. public din loc și din provincie, rămânem cu perfectă stimă:

FLEISCHER TESTVEREK

A R A D, 316

Colțul străzilor Deák Ferencz și Lázár Vilmos.

Condițiunea principală a

FRUMȘETEI

este, ca fața și mâinile să fie fine, ear în scopul acesta mijlocul cel mai potrivit este

Crema-Gyöngy

care este cu desăvîrșire inofensivă și face pelea fină de loc după o singură folosire.

In urma unei folosiri îndelungate mitesserii supărăcioși, alunițele și petele de ficat dispar.

Prețul un borcan 1 cor.

Săpun la Crema-Gyöngy 1 cor.

Se poate comanda dela:

farmacistul HAUER LAJOS.

A R A D, Pécskai-ut.

287

Nou magazin de mobile în Arad.

Szabadság-tér 17. szám.

Am onoare a aduce la cunoștința p. o. public, că azi am deschis în Arad **un magazin de mobile** sub firma înprotocolată a lui

FISCHER J.

care magazin este filiala magazinului de mobile din Timișoara, existent deja de 28 ani.

In urma principiului meu, a experiențelor mele multiple câștigate și a capitalului de circulațiune suficient mă aflu în poziția plăcută să satisfac tuturor cerințelor on. public pe deplin.

Când îmi ia voia a recomanda noua mea întreprindere prețiosului sprigin al on. public, promit că voi nisui să binemerit de încrederea binevoitoare a on. public prin serviciu prompt, prețuri culante și marfă ndigenă de calitate inexceptionabilă.

312

Cu deosebită stimă:

FISCHER J.
măestru tapersier.